

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 6
วันที่ 6 กันยายน 2566

แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
Guidelines for the Development of Characteristics of School Administrators Under
the Pathum Thani Primary Educational Service Area Office 2

ศุภมาศ แก้วมณี¹, พิมลพรรณ เพชรสมบัติ²

^{1,2} สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Corresponding Author, E-mail: Supamas_k@mail.rmUTT.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 2) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 317 คน และผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 5 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจัดลำดับความต้อการจำเป็น (PNI Modified) และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 2) แนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตามการจัดลำดับความต้อการจำเป็น 3 อันดับแรก ได้แก่ (1) ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารสถานศึกษา มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์มั่นคงได้ดี (2) ด้านความเป็นผู้นำ มีวิสัยทัศน์ ผู้บริหารสถานศึกษา มีความสามารถในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง สามารถกระตุ้นให้ผู้ที่บังคับบัญชา มีความกระตือรือร้นจนเกิดความมั่นใจในการทำงาน (3) ด้านความสามารถแรงจูงใจ การสร้างพลังเชิงบวก ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถสร้างความเชื่อมั่นด้วยการเสริมแรงทางบวกให้ผู้ที่บังคับบัญชาทำกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างศักยภาพมาร่วมมือกันในการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ แนวทางการพัฒนา, คุณลักษณะผู้บริหาร, ผู้บริหารสถานศึกษา

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 6
วันที่ 6 กันยายน 2566

Abstract

This research aimed to 1) investigate the current state and desirable state of characteristics of school administrators under the Pathum Thani Primary Educational Service Area Office 2, and 2) explore the practical approach to characteristics of school administrators under the Pathum Thani Primary Educational Service Area Office 2.

The research sample was derived from stratified random sampling and consisted of 317 teachers under the Pathum Thani Primary Educational Service Area Office 2 in the academic year 2023. The key informants included five school administrators. To analyze the data, the researcher conducted statistics consisting of frequency, percentage, mean, standard deviation, Priority Needs Index (PNIModified), and content analysis for the qualitative study.

The result revealed that 1) The current state of the characteristics of school administrators under Pathum Thani Primary Educational Service Area Office 2 showed an overall high level. Meanwhile, the desirable state indicated the highest level. 2) The practical approach to characteristics of school administrators based on the Priority Needs Index (PNIModified) pointed to the first three orders, namely, personality: administrators have emotional maturity and well-controlled emotions, (2) Leadership and Vision: School administrators have the ability to lead change and motivate their subordinates to be enthusiastic and confident in their work. (3) Ability, motivation, and building positive energy: School administrators can build confidence by giving positive reinforcement to their subordinates to do activities and enhance their potential to cooperate in managing education to achieve the objectives effectively.

Keywords: Guidelines for the Development, Characteristics of School Administrators, School Administrators

บทนำ

คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการบริหารขององค์กรหรือหน่วยงานใดทั้งภาครัฐและเอกชนควรเป็นปัจจัยสำคัญขององค์กรหรือหน่วยงานที่จะทำให้องค์กรนั้นดำเนินไปด้วยดีมีความมั่นคงเจริญก้าวหน้าและบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้า

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 6
วันที่ 6 กันยายน 2566

ผู้บังคับบัญชาหรือผู้นำของหน่วยงานนั้น ๆ จะเป็นผู้รวบรวมพลังทั้งหลายดำเนินงานปฏิบัติการกิจที่รับผิดชอบ ในหน่วยงานนั้นให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้ (ทศากร กลิ่นบุบผา, 2562, น.54) คุณลักษณะของผู้บริหารที่ดี นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถทำให้การบริหารงานบรรลุผลสำเร็จตามต้องการและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะผู้บริหารที่มีคุณลักษณะทางด้าน ความสามารถทางสติปัญญา เป็นผู้ที่มีประสิทธิภาพ มีความรู้ มีความรับผิดชอบ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น จนได้รับการยอมรับและยกย่องจากสังคมให้เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพ ที่ดี มีความเป็นผู้นำ นอกจากนี้การปฏิบัติตนของผู้บริหารยังส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน รวมทั้งขวัญและกำลังใจของครู จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาที่กว้างไกล หากผู้บริหารมีคุณลักษณะและความสามารถที่เหมาะสมก็จะได้รับความร่วมมือร่วมใจจากผู้ร่วมงานในองค์กร ตลอดจนชุมชนและท้องถิ่น ซึ่งจะส่งผลให้การปฏิบัติงานประสบความสำเร็จ เนื่องจากผู้บริหารเป็นผู้บังคับ ความสำเร็จของสถานศึกษา ถ้าผู้บริหารมีคุณลักษณะมีความสามารถที่เหมาะสมและถูกต้องตามหลักทฤษฎี การบริหารแล้ว จะได้รับความร่วมมือร่วมใจจากผู้ร่วมงานโดยได้ทั้งงานได้ทั้งใจอีกด้วย นับว่าผู้บริหารเป็นผู้ที่มี บทบาทและมีความสำคัญต่อการดำเนินงานในฐานะเป็นผู้ควบคุมและริเริ่มกิจกรรมต่างๆ ภายในสถานศึกษา ให้เป็นไปตามเป้าหมายต่างๆ ที่วางไว้

สำหรับการจัดการศึกษาของสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีในปัจจุบัน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการดำเนินการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เตรียมความพร้อมรับ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งบุคคลสำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนาการจัดการศึกษาได้นั้น คือ ผู้บริหาร สถานศึกษาที่มีคุณลักษณะที่เหมาะสม ซึ่งคุณลักษณะที่จะทำให้เกิดการจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ ประกอบด้วยคุณลักษณะทางวิชาชีพ คุณลักษณะส่วนบุคคลที่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์การบริหาร และการจัดการ ศึกษาที่กำหนดไว้ กล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณลักษณะและมีพฤติกรรมที่ดี ถูกต้อง และ เหมาะสม เพราะความสำเร็จของงานในทุกด้านของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับผู้บริหารแทบทั้งสิ้น ทั้งการวินิจฉัย สั่งการ ตลอดจนอำนาจการตัดสินใจต่างๆ ล้วนแล้วที่จะส่งผลต่องานให้ออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นผู้นำและผู้ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายใช้ความสามารถทำ ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนอกจากจะปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจของ สถานศึกษาแล้ว ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นจุดเชื่อมโยงของนโยบายกับการปฏิบัติงาน ผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ มีเป้าหมายวิสัยทัศน์ที่ดี เพื่อการบรรลุผลสำเร็จตามที่ สถานศึกษาได้วางไว้ภายใต้รูปแบบการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในยุคของการบริหารจัดการศึกษาไทยใน ปัจจุบัน

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหาร สถานศึกษา และคาดว่าผลการศึกษาค้นคว้านี้จะทำให้ได้ข้อมูลในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ในหน่วยงานอื่น ๆ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 6
วันที่ 6 กันยายน 2566

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
 1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,765 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอน จำนวน 317 คน
 - 2) ผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จากสถานศึกษาที่มีผลการทดสอบระดับชาติสูงกว่าเกณฑ์ระดับประเทศกำหนด จำนวน 5 คน
2. ขอบเขตตัวแปร
การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตามแนวคิดของนักวิชาการทางการศึกษาหลายท่าน ซึ่งมีคุณลักษณะที่ตรงกัน ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านบุคลิกภาพ 2) ด้านความรู้และความสามารถในการบริหาร 3) ด้านความเป็นผู้นำ 4) ด้านการสร้างแรงจูงใจ 5) ด้านการสื่อสาร และทักษะการใช้เทคโนโลยี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ระเบียบวิธีวิจัย
การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
2. ขั้นตอนการวิจัย
ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้
ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ประชากร ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำนวน 1,765 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยครั้งนี้ จำนวน 317 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 6
วันที่ 6 กันยายน 2566

ประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง รวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความเรียบร้อยของแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลนำข้อมูลโดยมีการให้ระดับคะแนนหาคาสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการประเมินข้อมูลโดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น

ตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จากสถานศึกษาที่มีผลการทดสอบระดับชาติ (โอเน็ต) สูงกว่าเกณฑ์ระดับประเทศกำหนด มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา มีลักษณะเป็นคำถามแบบปลายเปิด การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และการประเมินความต้องการจำเป็นของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 พบว่า

สภาพปัจจุบันของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.10) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความสามารถแรงจูงใจ การสร้างพลังเชิงบวก มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.89) รองลงมาเป็นด้านความเป็นผู้นำ มีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.87) และด้านบุคลิกภาพ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.68)

สภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.04) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความเป็นผู้นำ มีวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.56) รองลงมาเป็นด้านความสามารถแรงจูงใจ การสร้างพลังเชิงบวก ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.58) และด้านการสื่อสารและทักษะการใช้เทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดที่สุดคือ ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.50)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดเรียงความต้องการจำเป็นเพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 พบว่า

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 6
วันที่ 6 กันยายน 2566

กลุ่มตัวอย่างมีความจำเป็นทุกข้อซึ่งมีค่า PNI Modified อยู่ระหว่าง 0.04 – 0.23 โดย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพ มีความต้องการจำเป็นสูงสุดที่ (0.23) รองลงมาเป็นด้านความเป็นผู้นำ มีวิสัยทัศน์ (0.09) และด้านความสามารถแรงจูงใจ การสร้างพลังเชิงบวก (0.08) เป็นอันดับ 3 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 สามารถสรุปแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี 2 ได้ดังนี้

1) ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารต้องมีความอบอุ่น มีสัมมาคารวะ มีการวางตัวให้ดี เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาได้ รู้จักตัวเอง มีจุดแข็งและจุดอ่อน รู้ข้อบกพร่องของตนเอง มีความรู้สึกที่สามารถชี้นำการตัดสินใจได้ดี ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมให้ได้ คิดบวก มองโลกในแง่ดี มีสติ สมารถรู้เท่าทันความคิดและอารมณ์ของตนเอง เป็นต้นแบบในการทำงาน สร้างความเชื่อมั่นในการทำงาน และการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา

2) ด้านความเป็นผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องติดตามข่าวสารให้ทันต่อเหตุการณ์ ต้องมีความสามารถในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจในการทำงานให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาได้ ผู้บริหารควรแสดงให้เห็นถึงความเสียสละทุ่มเท และมีแนวคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรู้สึกและรอบรู้ มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาสถานศึกษา มีความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ให้สำเร็จได้ มุ่งมั่นส่งเสริมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คุณภาพครู และสถานศึกษา

3) ด้านการสร้างแรงจูงใจ ผู้บริหารควรมอบหมายงานตามความรู้ความสามารถ ให้คำปรึกษาแนะนำเมื่อการปฏิบัติงานมีปัญหาและอุปสรรคและระดมสมองช่วยกันแก้ไข เพื่อให้กิจกรรมบรรลุตามวัตถุประสงค์ เสริมแรง ให้ขวัญกำลังใจยกย่องชมเชยในความรู้ความสามารถของครูและบุคลากร จากการทำงานจนสำเร็จผล พร้อมทั้งให้กำลังใจในการทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความรู้ มีการพัฒนาตนเองในทุกด้านเพื่อที่ครูจะได้นำความรู้มาพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

4) ด้านความรู้และความสามารถในการบริหาร ผู้บริหารควรกำหนดข้อตกลง แนวทางในการปฏิบัติงานขององค์กรร่วมกัน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนมุมมองในการทำงาน ส่งเสริมบุคลากรทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการทำงานของแต่ละฝ่ายได้ ส่งเสริมให้มีการประชุมปรึกษาหารือการทำงานร่วมกัน เพื่อให้ได้ข้อตกลงหรือมติในการทำงาน ร่วมกันตัดสินใจ และมีการนำกระบวนการ PLC เข้ามาช่วยกันสะท้อนผลของกิจกรรมต่าง ๆ

5) ด้านการสื่อสาร และทักษะการใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองให้มีความรู้ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี และสร้างนวัตกรรมเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งสนับสนุนการจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ เพื่อให้ครูสามารถใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการ

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 6
วันที่ 6 กันยายน 2566

จัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรมีการติดตามประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา รายงานผลและปรับปรุง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1) สภาพปัจจุบันของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านความสามารถแรงจูงใจ การสร้างพลังเชิงบวกมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความเป็นผู้นำ มีวิสัยทัศน์ ด้านการสื่อสาร และทักษะการใช้เทคโนโลยี ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร และด้านบุคลิกภาพ ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีลักษณะที่เข้าถึงง่าย มีความโดดเด่น ในในฐานะที่เป็นผู้นำต้องมีความกล้าที่จะเผชิญกับ สถานการณ์ที่ยากลำบาก พร้อมทั้งต้องสร้างหลักการทั้งเชิงบวกเชิงรุกและวิธีการดูแลเอาใจใส่ ต้องใช้เวลาในการพบปะพูดคุยกับนักเรียนครูและผู้ปกครองรับรู้และคุณค่าของพวกเขาโดยการพัฒนาความสัมพันธ์ที่แท้จริง ให้เกิดขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาณุวัฒน์ กล่อมอยู่ (2563, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาคุณลักษณะของ ผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู อำเภอตอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุพรรณบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู อำเภอตอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ในภาพรวม มีระดับคุณลักษณะของ ผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความรู้และความสามารถ มีระดับ คุณลักษณะของผู้บริหารมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความเป็นผู้นำ และด้านคุณธรรม จริยธรรม ตามลำดับ

2) สภาพที่พึงประสงค์ของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่าโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งด้านความเป็นผู้นำ มีวิสัยทัศน์ มี ค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความรู้และความสามารถในการ บริหาร และ ด้านการสื่อสาร และทักษะการใช้เทคโนโลยี ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสามารถ กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ทิศทางในการพัฒนาสถานศึกษาได้อย่างเหมาะสม มีความสามารถมองการณ์ไกล เพื่อให้สถานศึกษามีทิศทางในการพัฒนาต่อยอดได้ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ได้อย่างเหมาะสม กับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ ใช้หลักการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการ ตัดสินใจที่ดี มีความสามารถในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง สามารถกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีความ กระตือรือร้นและเกิดความมั่นใจในการทำงาน ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน สอดคล้องกับแนวคิดของ อังคานนท์ อักษรพันธ์ (2565, น.30-38) ได้สังเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะของ ผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กล่าวว่า การที่ผู้บริหารสถานศึกษาตั้งเป้าหมายของการพัฒนาองค์กรใน

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 6
วันที่ 6 กันยายน 2566

อนาคตอย่างชัดเจน และแสดงเจตนารมณ์ในการบริหารงานเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์กร มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์ได้อย่างเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้ใช้หลักการมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ ปฏิบัติงานในหน้าที่โดยมุ่งเน้นผลสำเร็จขององค์กรเป็นหลัก

3) ความต้องการจำเป็นของคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า ด้านบุคลิกภาพ มีความต้องการจำเป็นสูงสุด รองลงมา คือ ด้านความเป็นผู้นำ มีวิสัยทัศน์ ด้านความสามารถแรงจูงใจ การสร้างพลังเชิงบวก ด้านความรู้ความสามารถในการบริหาร และด้านการสื่อสาร และทักษะการใช้เทคโนโลยี ตามลำดับ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการบริหารขององค์กรหรือหน่วยงานใดทั้งภาครัฐและเอกชนควรเป็นปัจจัยสำคัญขององค์กรหรือหน่วยงานที่จะทำให้องค์กรนั้นดำเนินไปด้วยดีมีความมั่นคงเจริญก้าวหน้าและบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้โดยเฉพาะบุคคลที่ทำหน้าที่เป็นหัวหน้าผู้บังคับบัญชาหรือผู้นำของหน่วยงานนั้น ๆ จะเป็นผู้รวบรวมพลังทั้งหลายดำเนินงานปฏิบัติการกิจที่รับผิดชอบในหน่วยงานนั้นให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้งาน

ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ดังต่อไปนี้

1) ด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารต้องมีความนอบน้อม มีสัมมาคารวะ มีการวางตัวให้ดี เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาได้ รู้จักตัวเอง มีจุดแข็งและจุดอ่อน รู้ข้อบกพร่องของตนเอง มีความรู้สึกที่สามารถชี้้นำการตัดสินใจได้ดี ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมให้ได้ คิดบวก มองโลกในแง่ดี มีสติ สมารถรู้เท่าทันความคิดและอารมณ์ของตนเอง เป็นต้นแบบในการทำงาน สร้างความเชื่อมั่นในการทำงาน และการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา

2) ด้านความเป็นผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องติดตามข่าวสาร ทันต่อเหตุการณ์ ควรมีความสามารถในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจในการทำงานให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาได้ ผู้บริหารควรแสดงให้เห็นถึงความเสียสละทุ่มเท และมีแนวคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความรู้สึกและรอบรู้ มีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาสถานศึกษา มีความกล้าที่จะเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ ให้สำเร็จได้ มุ่งมั่นส่งเสริมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คุณภาพครู และสถานศึกษา

3) ด้านการสร้างแรงจูงใจ ผู้บริหารควรมอบหมายงานตามความรู้ความสามารถ ให้คำปรึกษา แนะนำเมื่อการปฏิบัติงานมีปัญหาและอุปสรรคและระดมสมองช่วยกันแก้ไข เสริมแรง ให้ขวัญกำลังใจยกย่อง ชมเชยในความรู้ความสามารถของครูและบุคลากร จากการทำงานจนสำเร็จผล พร้อมทั้งให้กำลังใจในการทำ

การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 6
วันที่ 6 กันยายน 2566

กิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเป็นการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูมีความรู้ มีการพัฒนาตนเองในทุกด้านเพื่อที่ครูจะได้นำความรู้มาพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

4) ด้านความรู้และความสามารถในการบริหาร ผู้บริหารควรกำหนดข้อตกลง แนวทางในการปฏิบัติงานขององค์กรร่วมกัน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนมุมมองในการทำงาน ส่งเสริมบุคลากรทุกคน สามารถแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการทำงานของแต่ละฝ่ายได้ ส่งเสริมให้มีการประชุมปรึกษาหารือการทำงานร่วมกัน เพื่อให้ได้ข้อตกลงหรือมติในการทำงาน ร่วมกันตัดสินใจ และมีการนำกระบวนการ PLC เข้ามาช่วยกันสะท้อนผลของกิจกรรมต่าง ๆ

5) ด้านการสื่อสาร และทักษะการใช้เทคโนโลยี ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองให้มีความรู้ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี และสร้างนวัตกรรมเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งสนับสนุนการจัดซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ เพื่อให้ครูสามารถใช้เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

2.2 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2

เอกสารอ้างอิง

ทิตการ กลิ่นบุบผา. (2562). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน

ในการจัดการศึกษาต่อเนื่อง สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดปราจีนบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์).

วัฒนากร ต่อชอน. (2560). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม).

ภาณุวัฒน์ กล่อมอยู่. (2564). การศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู อำเภอ

ดอนเจดีย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. (ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์).

อังกานนท์ อักษรพันธ์. (2565). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อ

ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัทลุง เขต 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่).